

Národní knihovna
České republiky
National Library
of the Czech Republic

HELSINKY

Návštěva vybraných knihoven

10. - 14. 10. 2022

Romana Ilgnerová, Eva Němcová

Erasmus+

Základní fakta o Finsku

- **Plný název:** Finská republika (*finsky* Suomen Tasavalta, *švédsky* Republiken Finland)
- **Hlavní město:** Helsinky (*celá metropole se skládá ze 4 měst* - Helsinky, Espoo, Vantaa, Kauniainen)
- **Úřední jazyky:** finština, švédština (*další jazyky* sámština, ruština)
- **Členství v EU:** od 1. 1. 1995
- **Měna:** euro

Pár dat z historie

- do r. 1809 součástí Švédského království
- poté v důsledku napoleonských válek připojeno k Rusku
  - Finské velkovévodství
  - hlavním městem Helsinky
- v r. 1917 vyhlášena nezávislost Finska *(po přechodném období monarchie se stalo v r. 1919 Finsko republikou)*

Finsko vs. Česko

Rozloha	
338 432 km ² , z toho 9,4 % vodní plochy	78 870 km ² , z toho 2 % vodní plochy
Nejvyšší bod	
Halti (1328 m n. m.)	Sněžka (1603 m n. m.)
Počet obyvatelstva / Hustota zalidnění	
5 631 751 ob. / 16,04 ob. / km ²	10 701 777 / 136 ob. / km ²
Státní zřízení	
parlamentní republika	parlamentní republika

Finsko vs. Česko

Vznik	
6. prosince 1917 (uznána 22. prosince)	1. ledna 1993 (28. října 1918 Československo)
Nejvyšší státní představitelé	
● prezident: Sauli Niinistö (*1948) ● předsedkyně vlády: Sanna Marinová (*1985)	● prezident: Miloš Zeman (*1944) ● předseda vlády: Petr Fiala (*1964)

Národní knihovna
České republiky
National Library
of the Czech Republic

Navštívené knihovny

Finská národní knihovna
(Kansalliskirjasto)

Helsinská univerzita - ústřední knihovna
(Helsingin yliopiston kirjasto)

Helsinská centrální knihovna Oodi
(Oodi Helsingin keskustakirjasto)

Knihovna Töölö - Töölö kirjasto

Studijní centrum Aalto univerzity, Espoo
(Oppimeskeskus, Aalto-yliopisto)

Společné znaky

- registrace zdarma
- nové či zrekonstruované budovy (často oceněné cenou za architekturu)
- variabilní studijní místa
- automatizace, využití technologie RFID
- služby v max. míře v režimu “self-service”
- část provozní doby bez přítomnosti personálu
- snížení počtu zaměstnanců (*NK od r. 2014 snížila počet zaměstnanců o 20 %*),
minimum personálu bez odborného vzdělání

Příklady variability míst

Příklady automatizace

Národní knihovna
České republiky
National Library
of the Czech Republic

Finská národní knihovna

Historie

- **1640** - gymnázium v Turku povýšeno na Královskou akademii, součástí i knihovna
- **1707** - královským dekretem bylo knihovně (stejně jako i ostatním univerzitním knihovnám) přiděleno právo PV na všechny knihy publikované ve Švédsku
- **1809** - Finsko připojeno k Rusku; období rozkvětu knihovny; knihovna též získala právo PV na všechny publikace tištěné na území ruské říše
- **1827** - knihovna v Turku zničena velkým požárem; zachránilo se pouze cca 800 knih
- **1828** - akademie přemístěna do Helsinek, knihovna provizorně umístěna v budově Senátu (**Knihovna Carské Alexandrovny univerzity**)
- **1845** - knihovna přestěhována do vlastní budovy, kterou navrhl **Carl Ludwig Engel**

Národní knihovna
České republiky
National Library
of the Czech Republic

Finská národní knihovna

Historie

- **1906** - prostory knihovny rozšířeny o přístavbu půlkruhového půdorysu (arch. Gustaf Nyström), tzv. Rotunda
- **1919 - 2006 - Helsinská univerzitní knihovna**
- **2. pol. 90. let 20. stol.** - rekonstrukce původních prostor a významné rozšíření knihovny; k rozšíření prostor nedošlo pouze na povrchu, ale i pod zemí, kde pro skladištní účely byla vybudována obrovská “jeskyně”
- **2006 - Národní knihovna** jako nezávislý subjekt Helsinské univerzity; současně vznikla Helsinská univerzitní knihovna jako další institut sloužící potřebám univerzity

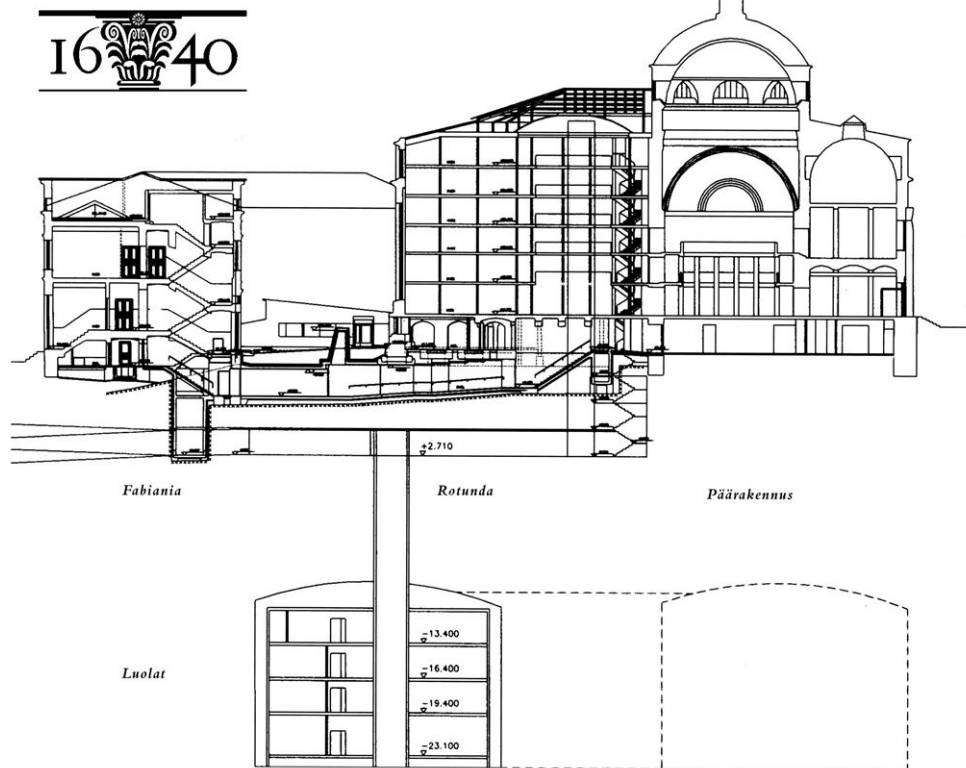

Národní knihovna
České republiky
National Library
of the Czech Republic

Finská národní knihovna

Historie

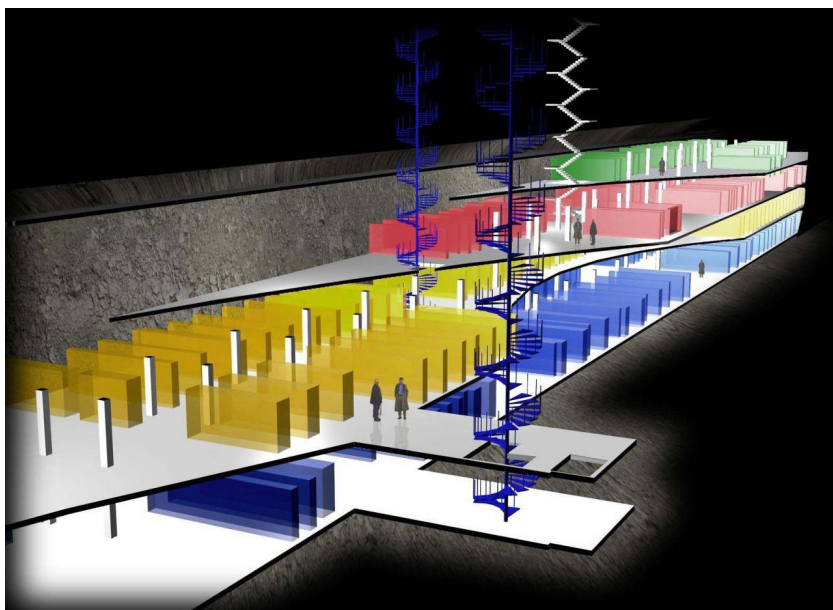

Národní knihovna
České republiky
National Library
of the Czech Republic

Finská národní knihovna

Historie

70 km polic, dopravník Telelift

Národní knihovna
České republiky
National Library
of the Czech Republic

Finská národní knihovna

Vymezení rolí a funkcí

- odpovědnost za zachování publikovaného kulturního dědictví
- odpovědnost za historické knihovní fondy
- služby pro knihovnický sektor, archivy a muzea

Role a funkce definují tyto zákony:

- Zákon o univerzitách
- Zákon o povinném výtisku (*součástí i e-deposit*)
- Autorský zákon

Národní knihovna
České republiky
National Library
of the Czech Republic

Finská národní knihovna

Fondy

- přes 6 mil. KJ

Národní fond (*povinný výtisk, 1 exemplář*)

Vědecká knihovna pro humanitní vědy

Speciální sbírky (*např. sbírka map a literatury o zeměpisu finsko-švédského geologa a polárníka A. E. Nordenskiölda*)

Archivy a rukopisy

Fondy Slovanské knihovny (*největší fond ruských publikací 19. století mimo Rusko*)

Národní knihovna
České republiky
National Library
of the Czech Republic

Finská národní knihovna

Národní fond

- tištěné materiály od roku 1488 do současnosti (*knihy, periodika, výroční zprávy, mapy, hudebniny, efeméra, pohlednice apod.*)
- **Finský zvukový archiv** (*od r. 1901 po současnost; dostupný v Hudebním oddělení*)
- Born-digital dokumenty (*dostupné na místě, na speciálních stanicích*):
  - Web-archive - od r. 2006 (.fi web, zprávy, videa YouTube, blogy atd.)
  - E-knihy, E-časopisy, E-hudba

Národní knihovna
České republiky
National Library
of the Czech Republic

Finská národní knihovna

Služby

- registrace zdarma pro všechny osoby starší 15 let (cca 8 tis. registrovaných uživatelů; 67 % uživ. tvoří studenti a vědečtí pracovníci HU)
- provozní doba: po-pá 9-18 (samoobslužný provoz 9-10 a 17-18)
- koncept služeb, který klade důraz na **samoobslužnost a služby na dálku**
- pouze 3 hlavní místa přímého kontaktu s uživatelem (1 pracovník):
  - Rotunda (všeobecné informace a služby - mj. MVS, poplatky, reprografické služby)
  - Studovna speciálních sbírek (s trvalým dohledem)
  - Slovanská knihovna (služby i v ruštině)
- částečně služba ve studovně v Severním sálu, kde jsou zpřístupňovány mikrofilmy -
10-12 a 13-15

Národní knihovna
České republiky
National Library
of the Czech Republic

Finská národní knihovna

Služby

- absenční výpůjčky možné pouze u dokumentů z fondů Vědecké knihovny vydané po r. 1900
- k prezenčnímu studiu slouží především 3 hlavní studovny (Severní a Jižní sál, Rotunda) + specializované studovny
- přímé služby uživatelům zajišťuje primárně Oddělení služeb čtenářům / zákazníkům, které tvoří 14 zaměstnanců
- dále se na zajištění služeb podílejí další 2 oddělení - Ochrana a správa fondů a Referenční služby (Research Services)
- celkem se na zajištění služeb podílí cca 40 pracovníků; všichni z Vědecké knihovny se podílejí na odpovídání dotazů prostřednictvím mailu, podle oboru

approx. 220
employees

1 At home

Search materials
kansalliskirjasto.
finna.fi

- If the item is in an open collection
➔ Retrieve it from the shelf
- If the item is in a closed stack
➔ Make a reservation
- If the item is out on loan
➔ Make a reservation

Digitised copies of Finnish newspapers published until 1939 can be found at Digi. Digitised materials published after 1939 can only be used at legal deposit terminals on the Library's premises.

Finnish newspapers
digi.kansalliskirjasto.fi
doria.fi

Scholarly e-journals and -books
kansalliskirjasto.
finna.fi
Part of them require UH username

2 In the Library

Microfilm equipment
nationallibrary.fi/
microfilms

Legal deposit terminals
nationallibrary.fi/
legal-deposit-terminals

Customer Service
Opening hours
nationallibrary.fi/opening-hours
nationallibrary@helsinki.fi
Tel. 02941 23196

3 Conclusion

Repro-graphic Service
nationallibrary.fi/
reprographic-service

Renewals
kansalliskirjasto.finna.fi

Returns
Home loans are returned to the Library's automatic book return machines. Reading room loans are returned to the Customer Service desk.

Fines
Fines for overdue loans can be paid online or at the Library's Customer Service locations.
kansalliskirjasto.finna.fi

If you don't find what you're looking for

- Ask us to conduct an information search
- Submit an acquisition proposal
nationallibrary.fi/acquisition-proposal
- Make an interlibrary loan
nationallibrary.fi/interlibrary-services
- Search at Finna.fi
finna.fi

Národní knihovna
České republiky
National Library
of the Czech Republic

Finská národní knihovna

Fotodokumentace

Národní knihovna
České republiky
National Library
of the Czech Republic

Finská národní knihovna

Fotodokumentace

Národní knihovna
České republiky
National Library
of the Czech Republic

Finská národní knihovna

Fotodokumentace

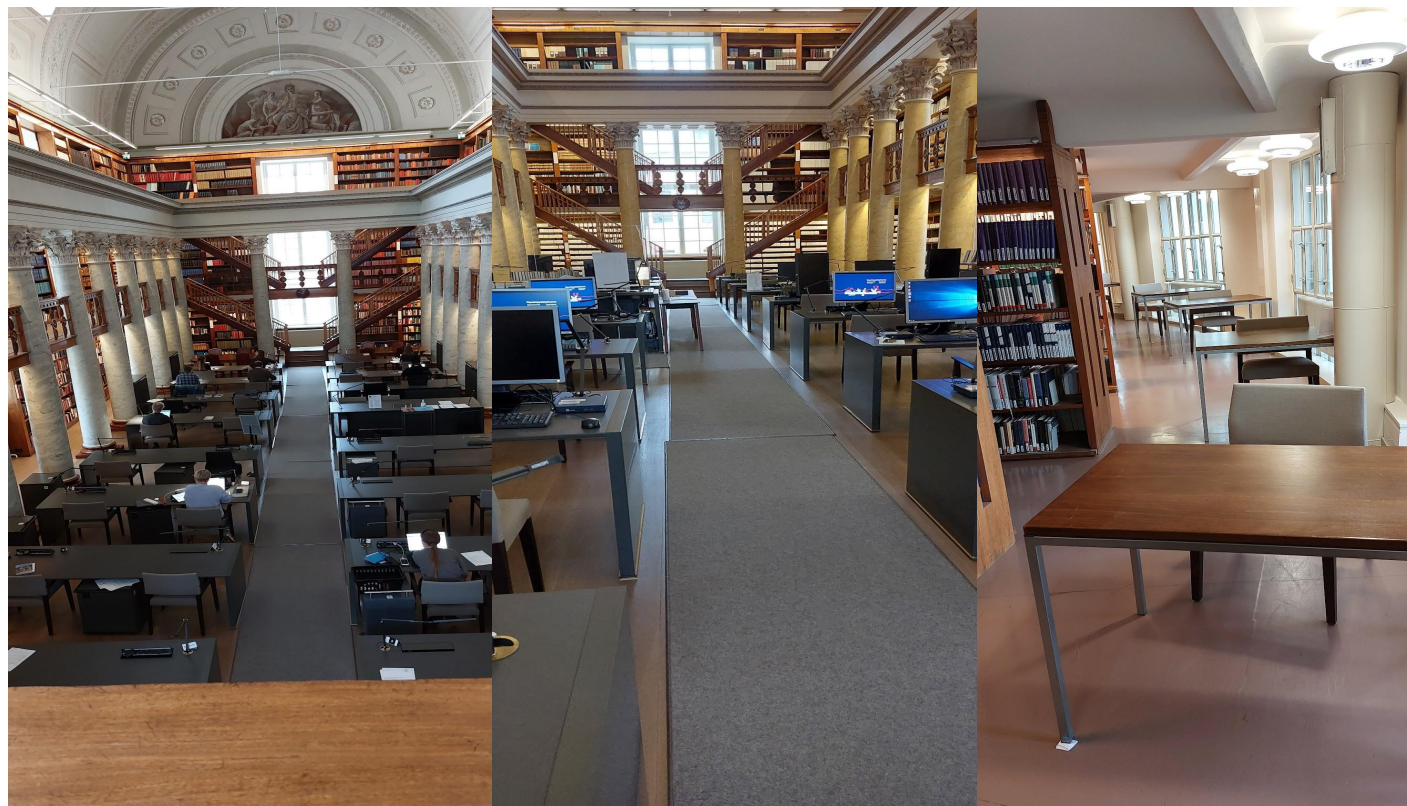

Národní knihovna
České republiky
National Library
of the Czech Republic

Finská národní knihovna

Fotodokumentace

Národní knihovna
České republiky
National Library
of the Czech Republic

Univerzitní knihovny

Helsinská univerzita - ústřední knihovna
(Helsingin yliopiston kirjasto)

- sídlí v budově zvané Kaisa House (arch. Selina Anttinen a Vesa Oiva)
- v r. 2012 získala řadu architektonických cen
- 1 tis. studijních míst, z nichž některá jsou zařízena nábytkem světově proslulých designérů (např. křesla od Ilmari Tapiovaara či Yrjö Kukkapuro)

Národní knihovna
České republiky
National Library
of the Czech Republic

Helsinská univerzita - ústřední knihovna

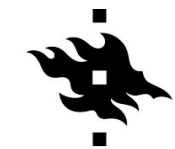

Národní knihovna
České republiky
National Library
of the Czech Republic

Helsinská univerzita - ústřední knihovna

HELSINGIN YLIOPISTO
HELSINGFORS UNIVERSITET
UNIVERSITY OF HELSINKI

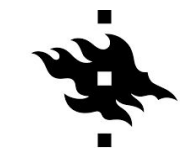

Národní knihovna
České republiky
National Library
of the Czech Republic

Helsinská univerzita - ústřední knihovna

HELSINGIN YLIOPISTO
HELSINGFORS UNIVERSITET
UNIVERSITY OF HELSINKI

ARTEK křeslo Karuselli černé

artek

design: **Artek** Yrjö Kukkapuro
značka: **Artek**
kód produktu: **3334**

239 300 Kč
197 769 Kč bez DPH (21%)

Na objednávku
doprava zdarma nebo osobní odběr zdarma

[PŘIDAT DO KOŠÍKU](#)

Křeslo Karuselli, navržené designérem Yrjö Kukkapuro, patří k nejstávanějším křeslům na celém světě. Kukkapuro strávil čtyři roky experimentováním se sklolaminátem a hledáním správných tvarů a rozměrů. Oficiální představení křesla bylo na sáletuho nábytku v Kolíně nad Rýnem v roce 1965. Kukkapuro při navrhování využíval svého vlastního těla, proto výsledkem je ergonomické, mimořádně pohodlné, energetické umělecké dílo v podobě jedinečného křesla Karuselli. K dispozici ve čtyřech barevných provedeních s otočným mechanismem.

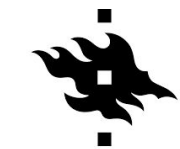
• Výška 920 mm, šířka 600 mm, hloubka 975 mm.

Národní knihovna
České republiky
National Library
of the Czech Republic

Helsinská univerzita - ústřední knihovna

HELSINGIN YLIOPISTO
HELSINGFORS UNIVERSITET
UNIVERSITY OF HELSINKI

ARTEK křeslo Domus medové

designér [Artek Ilmari Tapiovaara](#)
značka **Artek**
kód produktu: 3331

artek

53 400 Kč

44 132 Kč bez DPH z 1%

Na objednávku

doprava zdarma nebo osobní odběr zdarma

PŘIDAT DO KOŠÍKU

Ikonické křeslo Domus je dílem designéra Ilmari Tapiovaara. Původně bylo navrženo v roce 1946 pro Domus Academy v Helsinkách. Provedení bylo tak čistě estetické, pohodlné a navrženo z kvalitních materiálů, že se křeslo muselo proslavit celosvětově. Sedadák a opěrka jsou navrženy z lisované březové překližky, rám je z masivního březového dřeva - moření medové. Krátké područky jsou mimořádně pohodlné pro lokty a křeslo celkově svádí k odpočinku a lenošení.

• Výška 890 mm, šířka 590 mm, hloubka 710 mm.

• Masivní břiza, lisovaná březová dýha.

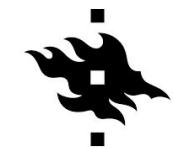

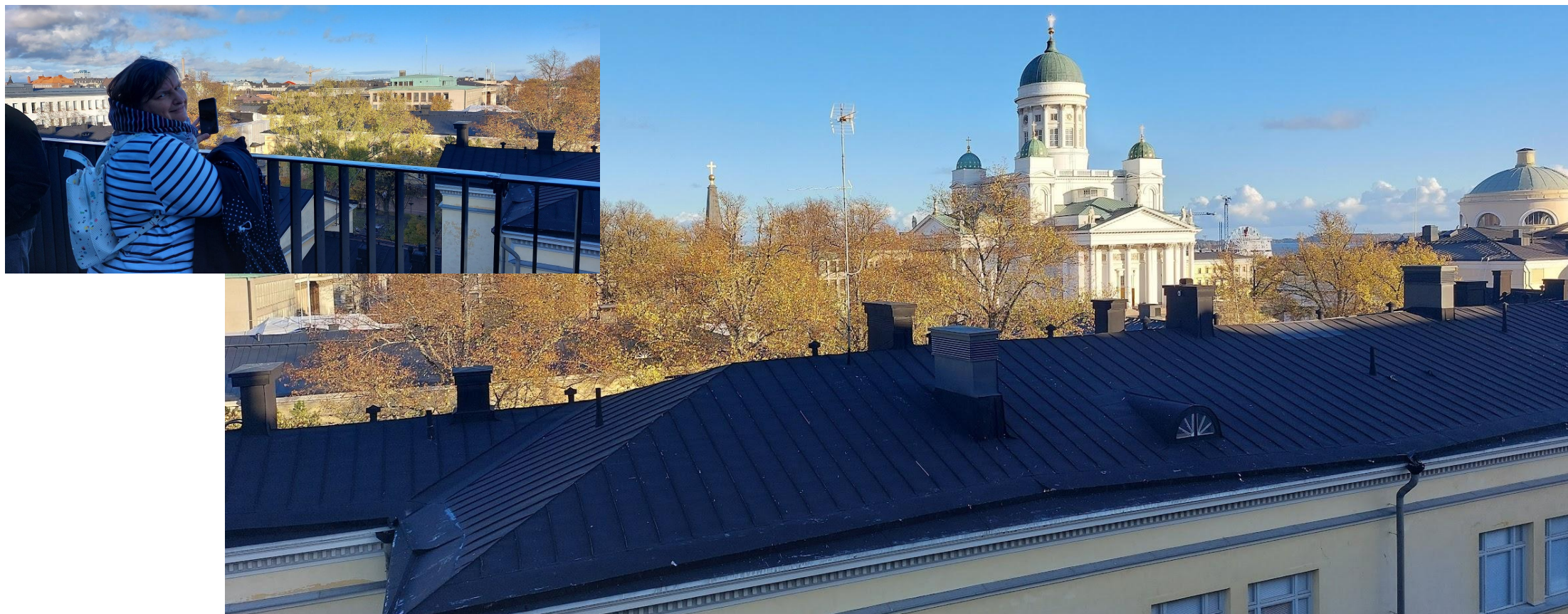

Národní knihovna
České republiky
National Library
of the Czech Republic

Helsinská univerzita - ústřední knihovna

HELSINGIN YLIOPISTO
HELSINGFORS UNIVERSITET
UNIVERSITY OF HELSINKI

Národní knihovna
České republiky
National Library
of the Czech Republic

Univerzitní knihovny

Studijní centrum Aalto univerzity, Espoo
(Oppimeskeskus, Aalto-yliopisto)

- budova finského architekta Alvara Aalto
- rekonstrukce v r. 2016, v r. 2017 získala cenu Finlandia za architekturu

Národní knihovna
České republiky
National Library
of the Czech Republic

Studijní centrum Aalto univerzity, Espoo Fotodokumentace

Aalto University

Národní knihovna
České republiky
National Library
of the Czech Republic

Studijní centrum Aalto univerzity, Espoo

Fotodokumentace

Aalto University

Národní knihovna
České republiky
National Library
of the Czech Republic

Studijní centrum Aalto univerzity, Espoo Fotodokumentace

Aalto University

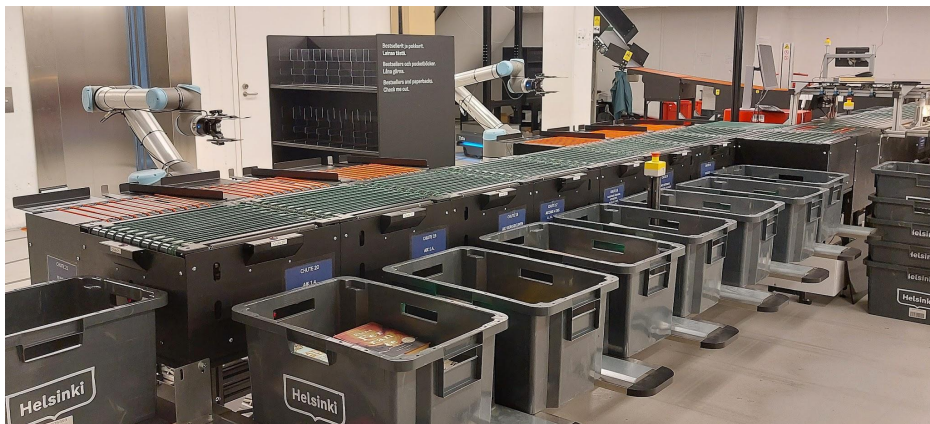
Národní knihovna
České republiky
National Library
of the Czech Republic

Helsinki City Library

Helsinki	Praha
657 tis. obyvatel	1,28 mil. obyvatel
Pasila	Ústřední knihovna
37 poboček	44 poboček
2 bibliobusy	2 bibliobusy
419 zaměstnanců	501 zaměstnanců
1 785 995 jednotek (z toho cca 1,6 mil. knih)	1 742 945 jednotek
výpůjčky (2021) - 7,8 mil.	výpůjčky (2021) - 3,1 mil.
počet návštěv (2021) - 4,4 mil. (15,5 mil. web)	počet návštěv (2021) - cca 1 mil (6 mil. web)

IMMS = Intelligent Material Management System

- vše založeno na RFID technologii v kombinaci s umělou inteligencí
- “floating collection” - žádná pobočka nemá svou stálou vlastní kolekci knih
- častá obměna fondu jednotlivých poboček
  - systém sleduje požadavky čtenářů
  - personál pobočky může změnit parametry zastoupení jednotlivých oborů podle svých kritérií

IMMS - výhody

- po vrácení knihy putují na místo určení
  - k dalšímu čtenáři
  - doplnění fondu jedné z poboček
  - do “centrály” v Pasile
- lepší, aktuálnější data
- záruka, že nedojde k “vyprázdnění” regálů
- snížení logistiky

IMMS - rezervační systém

- dodržení podmínek GDPR
- šetří životní prostředí
- snadná a rychlá orientace
- snadný samoobslužný režim pro uživatele
- více rezervací → více poliček
  - číslo poličky v mobilní aplikaci nebo v čtenářském kontě na selfchecku
- velmi snadná manipulace pro zaměstnance
- poplatek za nevyzvednuté rezervace

Töölö - jedna z poboček Helsinki City Library

- Töölö je městská část Helsinek
- nachází se nedaleko olympijského stadionu (OH 1952 - Zátokovi)
- knihovna poskytuje širokou nabídku služeb pro veřejnost (např. Library's Reading Dog, právní poradna, PC dovednosti, "Rainbow shelf")

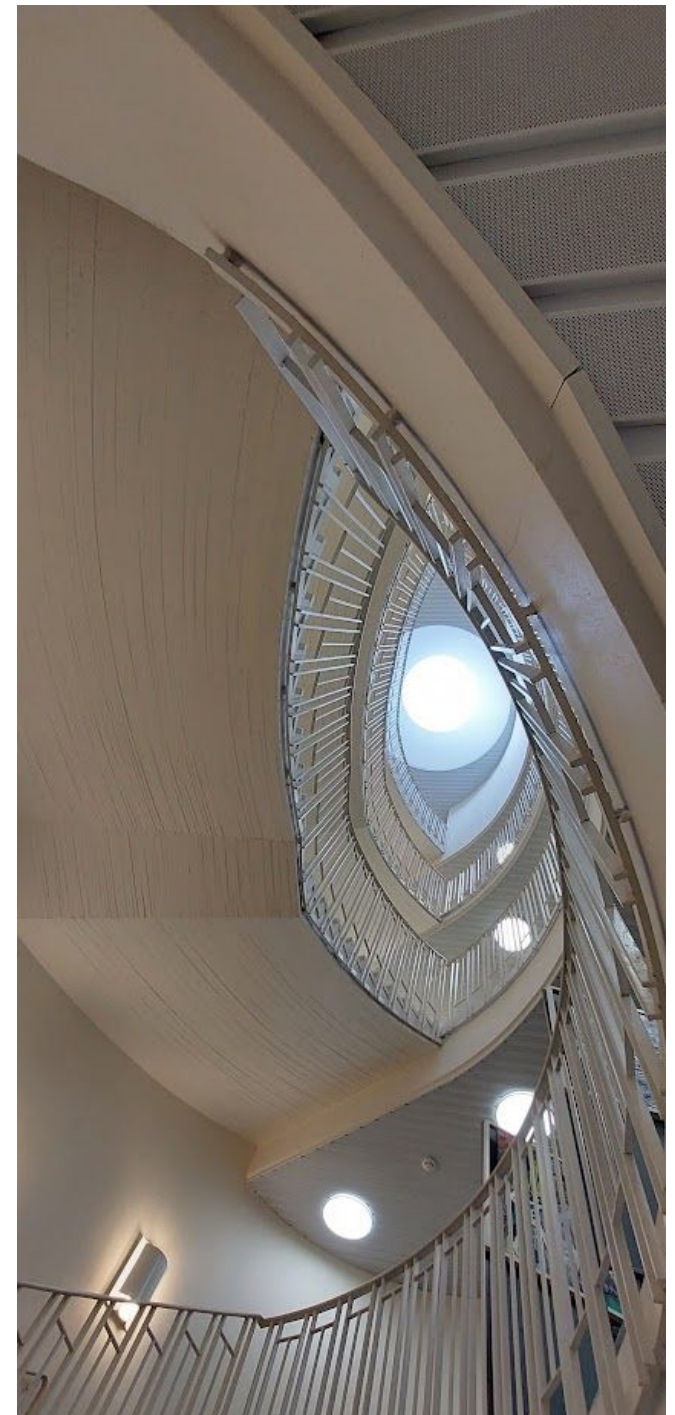

Národní knihovna
České republiky
National Library
of the Czech Republic

Töölö

Romana Ilgnerová, OSČ, Eva Němcová, OSt, 4. 4. 2023

Národní knihovna
České republiky
National Library
of the Czech Republic

Töölö

Národní knihovna
České republiky
National Library
of the Czech Republic

Töölö

Ukázka knihovních jednotek

Oodi Helsinki Central Library

- otevřena v prosinci 2018
- 2019 - IFLA ocenění “nejlepší veřejná knihovna roku”
- jméno vybráno z více než 1600 návrhů z řad veřejnosti - snadno se pamatuje, snadno se vyslovuje, snadno se překládá
- 3 patra - každé jiný design, jiný účel

Národní knihovna
České republiky
National Library
of the Czech Republic

Oodi Helsinki Central Library ●●●

Přízemí

Národní knihovna
České republiky
National Library
of the Czech Republic

Oodi Helsinki Central Library

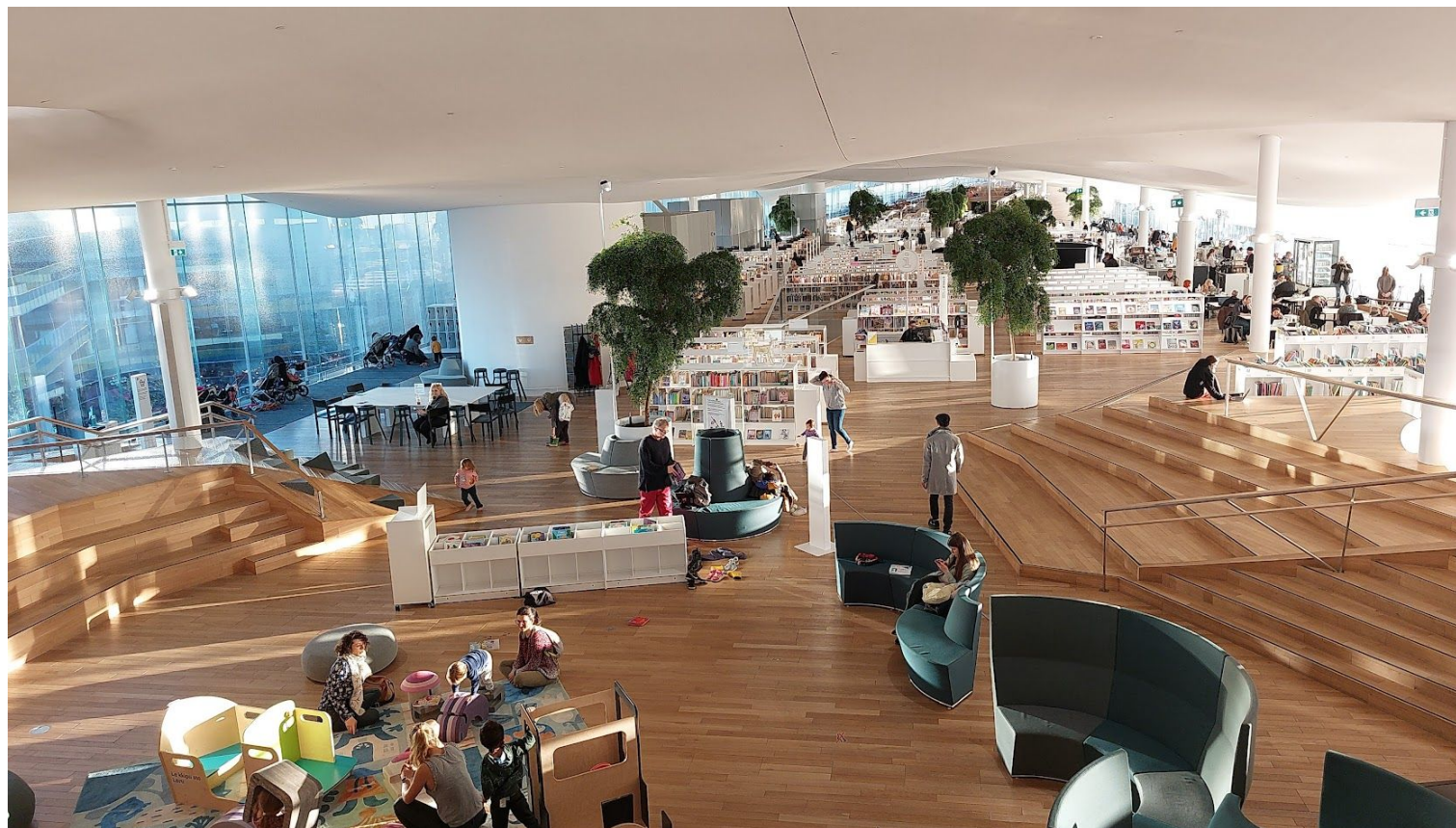
1. patro

Oodi Helsinki Central Library

2. patro

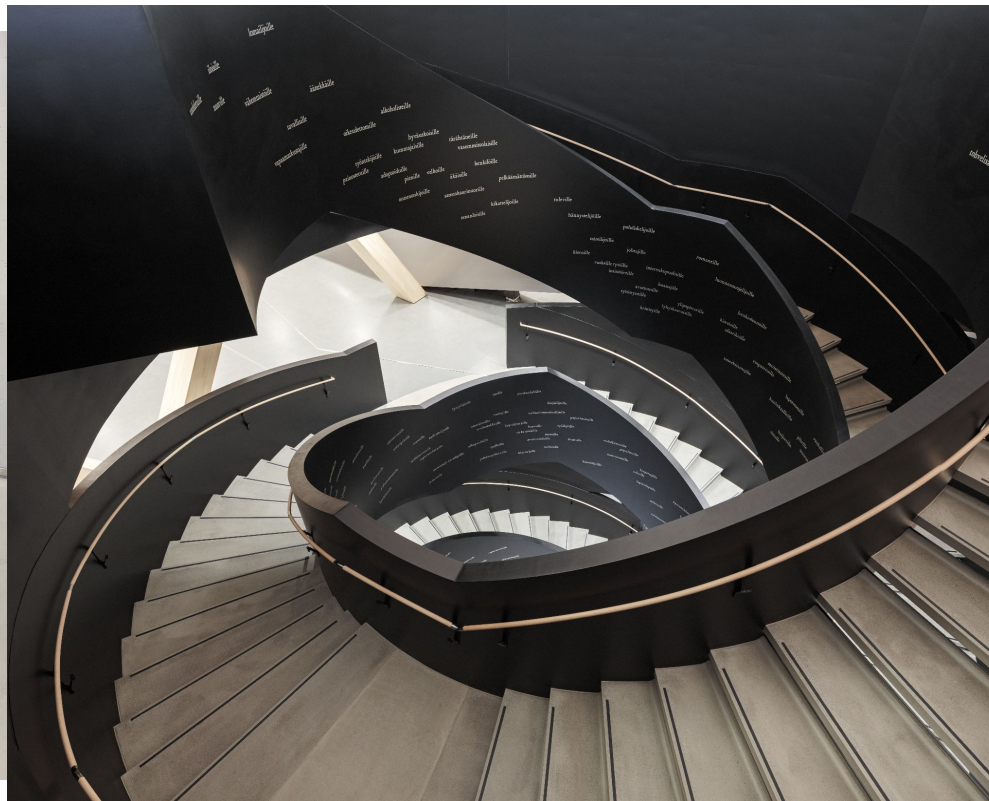
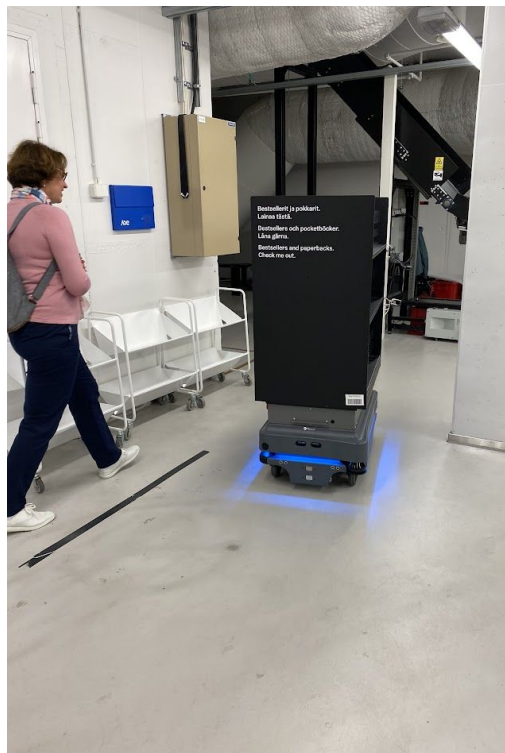

Národní knihovna
České republiky
National Library
of the Czech Republic

Oodi Helsinki Central Library

Fotodokumentace

Národní knihovna
České republiky
National Library
of the Czech Republic

Použité zdroje

LILJA, Johanna. The National Library of Finland : history, strategy, collections and digitising. October 10th, 2022. *[Prezentace v PDF]*

National Library of Finland [online]. Helsinki : National Library of Finland, [2023] [cit. 2023-02-13]. Dostupné z: <https://www.kansalliskirjasto.fi/en>

Oodi. Helsinki Central Library [online]. Helsinki : Oodi, [2023] [cit. 2023-04-03]. Dostupné z: <https://oodihelsinki.fi/en/>

SALOKANGAS, Mika. Customer Services at the National Library of Finland. October 10th, 2022. *[Prezentace v PDF]*

SAULI, Antti. Finnish Public Libraries. 2022. *[Prezentace v PDF]*

Výroční zpráva Městské knihovny v Praze za rok 2021. *Městská knihovna v Praze* [online]. Palo Alto: Issuu, 2022 [cit. 2023-04-06]. Dostupné z: https://issuu.com/mestskaknihovnavpraze/docs/vyrocnizprava_2021_0a32c904be04d6

Wikipedie: otevřená encyklopedie: Finsko [online].c2023 [citováno 6. 04. 2023]. Dostupný z WWW: <https://cs.wikipedia.org/w/index.php?title=Finsko&oldid=22603590>

Wikipedie: otevřená encyklopedie: Česko [online].c2023 [citováno 6. 04. 2023]. Dostupný z WWW: <https://cs.wikipedia.org/w/index.php?title=%C4%8Cesko&oldid=22589318>.

Národní knihovna
České republiky
National Library
of the Czech Republic

Děkujeme za pozornost.
Kiitos huomiosi.
Romana.Ilgnerova@nkp.cz
Eva.Nemcova@nkp.cz